

Determinatie van exotische grondels moeilijk door paairijpe mannen?

Doordat er meer exotische grondels in Nederland verschijnen wordt het determineren van deze bodemvissen, waaronder de Pontische stroomgrondel, steeds moeilijker. De aanleg van het Main-Donau kanaal (1992) zorgt ervoor dat verschillende exotische vissoorten vanuit het Donau systeem zelfstandig de Rijn in kunnen zwemmen. Er zijn meerdere soorten grondels die in de Donau voorkomen en zich richting de Rijn verplaatsen.

Het begon met de marmergrondel, zwartbekgrondel en kesslers grondel, maar het worden er steeds meer. Sinds 2009 is ook de Pontische stroomgrondel (*Neogobius fluviatilis*) aangetroffen in Nederland (foto 1).

De exotische grondels, zoals de Pontische stroomgrondel, kunnen verward worden met de inheemse rivierdonderpad. Kenmerkend voor exotische grondels zijn de vergroeide buikvinnen in de vorm van een zuignap. Veel van de grondelsoorten hebben typische kenmerken waardoor ze gemakkelijk te onderscheiden zijn van de Pontische stroomgrondel.

Mannetjes grondels, zo ook de mannetjes van de Pontische stroomgrondel, ontwikkelen soms sterk afwijkende kenmerken in paaijkleeft. Dit maakt het determineren van deze vissoorten soms erg moeilijk. In de paaijperiode kunnen de mannetjes veranderen van kleur (veelal donkerder) en krijgen sommige soorten zelfs verlengde vinstralen (langere vinnen) en een dikkere kop. De Pontische stroomgrondelmannen krijgen veel langere rugvinnen, waarbij hun tweede rugvin veel hoger wordt (foto 2).

Daarbovenop wordt de kop dikker waardoor de schubben op de kop minder goed zichtbaar en voelbaar zijn (foto

3). Met deze afwijkende kenmerken kan de Pontische stroomgrondel verward worden met de naakhalsgrondel (*Babka gymnotrachelus*). De Pontische stroomgrondel is echter te onderscheiden van de naakhalsgrondel door de volgende kenmerken: de tweede rugvin loopt lichtelijk af, de eerste vinstralen zijn iets langer dan de achterste vinstralen en de Pontische stroomgrondel heeft schubben tussen de kop en eerste rugvin, dat heeft de naakhalsgrondel niet.

Opgelet

De naakhalsgrondel is een vissoort die in de toekomst te verwachten valt in de Nederlandse rivieren. Twijfel je over de determinatie van een bijzonder uitzijnde Pontische stroomgrondel? Mogelijk heb je dan te maken met een nieuwe soort voor Nederland. Kijk dan dus even goed naar de volgende kenmerken per soort:

Pontische stroomgrondel:

- Tweede rugvin loopt af, de eerste vinstralen zijn langer dan de achterste vinstralen.
- Schubben aanwezig tussen de kop en eerste rugvin.

Naakhalsgrondel:

- Tweede rugvin overal even hoog, eerste vinstralen even lang als de achterste vinstralen.
- Geen schubben aanwezig tussen de kop en de eerste rugvin.

Bron: <https://natuurtijdschriften.nl/pub/712703>

Mick Vos

Foto 1: Typische tekening van de Pontische stroomgrondel. Vlekkenpatroon en blauwe gloed goed zichtbaar, ook de kenmerkende aflopende tweede rugvin is goed zichtbaar. (Foto: J. Herder)

Foto 2: Pontische stroomgrondel in paaijkleeft met verhoogde tweede rugvin. (Foto: Mick Vos)

Foto 3: Pontische stroomgrondel in paaijkleeft met zichtbare ronde en verdikte kop, ook zijn de schubben zichtbaar op de kop. (Foto: Mick Vos)